

personeel > verdieping

blog

8 jul 2016 893

Out-of-the-boxoplossing moet soms kunnen

Otto Kadoke is een ervaren psychiater bij de crisisdienst van de Amsterdamse geestelijke gezondheidszorg. Hij is de hoofdpersoon in het nieuwe boek 'Moedervlekken' van Arnon Grunberg. Tijdens een nachtdienst ontmoet Otto de automutulerende Michette. Als therapie biedt hij haar aan om zijn moeder te verzorgen: dat kan weer zin geven aan haar leven.

Michette neemt zijn aanbod aan. Tijdens haar verblijf bij de moeder blijft Otto de psychiater ondanks pogingen van Michette om hem te verleiden. Als het beter gaat met Michette dringt Otto erop aan dat zij vertrekt. Hoe dat afloopt, verklap ik hier niet. Tijdens het verblijf van de patiënt is Otto benauwd dat hij een tuchtzaak krijgt wegens ongeoorloofd handelen en zijn baan bij de crisisdienst verliest.

Levensgroot dilemma

Is de vrees van Otto terecht? Heeft hij onethisch en niet-professioneel

gehandeld? Over het antwoord op deze vraag gaat de rest van deze column. Dit stuk is geen echte recensie want de relatie tussen Otto en zijn moeder en met andere hulpverleners blijft buiten beschouwing. Evenmin ga ik in op de schrijfstijl (geestig beschreven ontmoetingen met andere suïcidale patiënten tijdens de nachtdiensten van Otto). Laat ik volstaan met de opmerking dat ik het boek in twee (vakantie)dagen achter elkaar heb uitgelezen.

Het dilemma dat Grunberg schetst, is levensgroot voor professionals in de zorg. Vragen zijn bijvoorbeeld: In hoeverre laat je als hulpverlener een patiënt of cliënt toe in je privédomen? Hoe ga je om met afhankelijkheid in de relatie? Hoe voorkom je dat het belang van de patiënt en dat van de hulpverlener door elkaar gaan lopen? Bij mijn weten zijn er nogal wat professionele richtlijnen waarin de scheidslijnen werk en privé scherp worden bewaakt. Ook voor andere professionals is het lastig. Ik weet waarover ik het heb. Mijn eigen vader, hoofdonderwijzer, nam een keer een leerling mee naar huis. Want diens thuis was te onveilig vanwege ruzies tussen de ouders. Willie, zo heette de leerling, logeerde weken in ons gezin. Mijn vader maakte het voor zichzelf toen - de jaren zestig - wel ingewikkeld. Maar hij vond dat hij wat moest doen vanwege het acute gevaar voor de Willies veiligheid en zonder andere beschikbare oplossingen.

Doelstellingen en deugden

Er gelden drie ethische referentiekaders om het gedrag van Otto te beoordelen. Het eerste kader vormen de professionele richtlijnen. Daaraan moet Otto zich houden. Maar niet tot in het uiterste. De Befehl-ist-Befehl-ethiek is kort na de Tweede wereldoorlog onderuitgehaald. De Inspectie voor de Gezondheidszorg hanteert in dit verband het principe *comply or explain*: volg de richtlijn en als je dat niet doet, leg dan uit waarom niet. Dit referentiekader biedt dus ruimte aan Otto om van de richtlijn af te wijken. Het tweede referentiekader is de doelstellingenethiek. Deze staat bekend onder de uitdrukking *Het doel heiligt de middelen*. Wel nu, Michette herstelt dankzij haar hulp aan Otto's moeder. Het professionele doel van Otto, het bevorderen van gezondheid, wordt bereikt. Dus ook hier gelden geen echte ethisch bezwaren. Het derde referentiekader vormt de deugdenethiek: van een professional wordt integriteit verwacht en geen misbruik van de relatie. Welnu, Otto blijft in het hele boek correct tegen Michette en misbruikt haar op geen enkele manier. Hij betaalt haar ook voor de hulp aan zijn moeder. En zij kan op elk moment vertrekken.

Kortom, mijn conclusie is dat Otto riskant, maar ethisch juist heeft gehandeld. Hij heeft vanuit zijn professionaliteit richtlijnen genegeerd en daarna zorgvuldig opgetreden. Een out-of-the-boxoplossing moet soms kunnen. Of zit ik nu toch alsnog mijn eigen vader te verdedigen?

Guus Schrijvers

Oud-hoogleraar Public Health en gezondheidseconoom

[Bekijk profiel](#)

Zorgvisie nieuwsbrief

Mis geen zorgnieuws. Meld u nu aan voor de Zorgvisie nieuwsbrief.

[Registreren kan hier](#)

laatste blogs

[Bouwkoorts](#)[Zorg dichterbij de mens dankzij technologie](#)[Out-of-the-boxoplossing moet soms kunnen](#)[De waarde van niveau 4 in de wijk](#)[De blinde bestuurder en de leider op de werkvloer](#)

1

[Kies één ict-aanspreekpunt voor de wijk](#)[Aan de msb-overlegtafel: van fiscaliteit naar eenheid](#)

PARTNERLINKS

BDO Branchegroep Zorg
Geeft u grip op krimp**Mini MBA Zorgmanagement**
Up to date in 9 dagen | 20 sept t/m 13 dec 2016**PlanCare - Hét ECD voor de zorgsector**
Ondersteunt de volledige breedte en diepgang van de processen.**Collegereeks Management in de Zorg | Sept/okt**
Leer over dé zeven actuele management onderwerpen!**Symposium Crisismanagement bij VUmc | 8 sept**
Een ziekenhuis onder water: de lessen van VUmc**Cultuur en Gedrag in Organisaties – 13/9-11/10**
Leer leiding te geven aan de veranderingen in uw organisatie!**Congres Zorgdeclaraties – 22/9**
Terug in Control. Leer hoe u uw declaratieproblematiek op orde krijgt!**Masterclass Capaciteitsplanning in de Zorg**
Leer grip te houden op uw personeelplanning!**Hét Secretarissencongres | 24-11**
Leuke tip voor uw secretaresse!**Praktijk van zelfsturende teams | 4 nov**
Met o.a. Jos de Blok en Frederic Laloux**Facility Management in de zorg | 28/9**
Facility Management als Business Partner**Congres Zorgvastgoed 11 oktober 2016**
Financiering & Duurzaamheid in de Care**Zorg en Medezeggenschap | 8 september**
Sterker in onzekere tijden | Voor OR-leden! >>**Hét Verpleeghuis Congres | 13 oktober**
Met interactieve managersmeeting: sparren met collega's en experts >>**Het wijkteam onder de loep | 2 november**
Wegens succes herhaald! >>**Financieel Management in de Zorg**
Krijg meer inzicht in de complexiteit van de jaarrekening!**Executive seminar Patiëntveiligheid 8-11-16**
Leer sturen en besturen op Patiëntveiligheid!**NIEUW! Combinatietraining indiceren en classificeren met Omaha System.**
Meer info & startdata >>**Advante biedt Grip op Bedrijfsvoering**
Van Zorgzaam naar Zorg-saam**Deskundig verzekeraar, expert in de sector**
en uniek in de markt, dat is Loyalis.**Congres BeSturen op digitale innovatie**
Wat moet u doen om digitale innovaties van de grond te krijgen?**Zeven cruciale tips om cliëntgerichte verpleeghuiszorg te realiseren.**
Lees meer >>

Zorgvisie kopstukken

Een Twitter-lijst door [@Zorgvisie](#)

Invloedrijke personen op Twitter, met name bestuurders, managers, inhoudelijk experts en politici.